

Fordons- och transportprogrammet

UPPFÖLJNING AV GYMNASIESKOLAN 2019



Denna publikation är ett utdrag ur Skolverkets rapport "Uppföljning av gymnasieskolan 2019". Rapporten publiceras årligen och finns i sin helhet i Skolverkets publikationsdatabas.

Förklaringar och definitioner av måtten i tabellerna finns i Skolverkets rapport "Uppföljning av gymnasieskolan 2019".

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri PDF från Skolverkets webbplats: skolverket.se/publikationer

Grafisk produktion: AB Typoform
Omslagsbild: Getty Images

Skolverket, Stockholm 2019

Fordons- och transportprogrammet

Efter examen från fordons- och transportprogrammet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta som till exempel mekaniker, yrkesförare, lager- eller terminalarbetare. Programmet har fem inriktningar: *godshantering, karosseri och lackering, lastbil och mobila maskiner, personbil* samt *transport*.

Elever på programmet

Antalet elever som har påbörjat studier på programmet har ökat sedan 2015. Hösten 2018 var det 4 156 elever som påbörjade studier på programmet. Totalt är det under innevarande läsår 11 016 elever som läser på programmet varav 1 212 lärlingar.

Andelen elever som är kvar på programmet efter ett år är 91 procent. Andelen som slutfört gymnasieutbildningen med examen från samma program tre år senare är 70 procent. De flesta elever som har lämnat programmet efter ett år har gått till ett annat yrkesprogram. De elever som har lämnat programmet efter två år har i störst utsträckning gått till ett annat yrkesprogram eller är ej registrerade i gymnasieskolan.

Av de elever som påbörjade programmet 2015 är det 77 procent som har slutfört en gymnasieutbildning med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng tre år senare. Av dessa är det 71 procentenheter som har fullföljt med examen. Av de elever som slutförde programmet 2018, oavsett startår, med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 87 procent som slutförde med examen. Det var 30 procent som läste utökad program och 10 procent som läste in grundläggande behörighet.

Av den andra kullen elever som lämnade programmet med examen var det ett år efter avslutade studier 61 procent av ungdomarna som hade en etablerad position på arbetsmarknaden medan tre procent var studerande.

Tabell 27. Elever på fordons- och transportprogrammet.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Sökande och nybörjare								
Antal förstahandssökande	5 461	5 273	5 137	5 138	4 958	4 800	5 294	6 383
Andel (%) av förstahandssökande alla nationella program	4,6	4,7	4,8	4,9	4,7	4,3	4,6	5,1
Antal nybörjarelever i år 1	2 993	2 914	2 829	2 850	2 698	2 768	2 830	3 225
Andel (%) nybörjare	73,1	75,7	75,4	77,4	77,5	79,2	79,3	77,9
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan	156,5	159	163,9	166,9	168,5	169,9	171,8	174,2
Andel (%) elever i år 1...								
av hela elevkullen	3,1	3,1	3,1	3,1	2,8	2,5	2,6	3,0
på nationella program	3,7	3,8	3,8	3,8	3,6	3,5	3,5	3,9
på yrkesprogram	9,8	10,5	10,9	11,1	11	10,7	10,7	11,4
Antal elever på programmet...								
varav antal elever i år 1	4 098	3 860	3 755	3 694	3 488	3 505	3 578	4 156
varav antal elever i år 2	-	3 887	3 669	3 558	3 606	3 447	3 415	3 501
varav antal elever i år 3	-	-	3 784	3 603	3 502	3 545	3 375	3 359
Totalt antal elever samtliga år	4 098	7 747	11 208	10 855	10 596	10 497	10 368	11 016
Antal lärlingar*	118	356	590	722	869	1 002	1 077	1 212
Fördelningar								
Andel (%) kvinnor	14,1	14,1	14	14,3	15,3	16,6	17	17,3
Andel (%) män	85,9	85,9	86	85,7	84,7	83,4	83	82,7
Andel (%) svensk bakgrund	85,5	85,4	85,4	85,3	85	84,7	83,9	83,0
Andel (%) utländsk bakgrund	14,5	14,6	14,6	14,7	15	15,3	16,1	17,0
Andel (%) offentlig huvudman	82	81,2	80,6	80,9	80	78,6	78,4	77,8
Andel (%) enskild huvudman	18	18,8	19,4	19,1	20	21,4	21,6	22,2
Andel (%) föräldrar med högst gymnasial utbildning	75,5	75,4	74,5	73,5	72,8	73,3	72,4	69,6
Andel (%) föräldrar med eftergymnasial utbildning	24,5	24,6	25,5	26,5	27,2	26,7	27,6	30,4

* Från och med läsåret 2018/19 beräknas antalet lärlingar baserat på skolverkets elevstatistik.

Tabell 28. Elever med registrerad inriktning i år 3 på fordons- och transportprogrammet.

	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Totalt antal elever med registrerad inriktning i år 3	3 651	3 557	3 483	3 531	3 373	3 353
Andel (%) av eleverna i år 3	96,5	98,7	99,5	99,6	99,9	99,9
Godshantering antal elever	52	12	7	11	15	7
Andel (%) av eleverna	1,4	0,3	0,2	0,3	0,4	0,2
Andel (%) av kvinnorna	2,2	0,4	0,2	0,6	0,7	0,0
Andel (%) av männen	1,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3
Karosseri och lackering antal elever	193	197	199	189	179	164
Andel (%) av eleverna	5,3	5,5	5,7	5,4	5,3	4,9
Andel (%) av kvinnorna	6,5	8	9,9	8,2	5,5	6,2
Andel (%) av männen	5,1	5,1	5,1	4,9	5,3	4,6
Lastbil och mobila maskiner antal elever	378	361	347	348	329	325
Andel (%) av eleverna	10,4	10,1	10	9,9	9,8	9,7
Andel (%) av kvinnorna	3,4	5,6	4,2	3,1	3,9	3,4
Andel (%) av männen	11,4	10,9	10,9	11	10,9	11,0
Personbil antal elever	1 264	1 228	1 256	1 279	1 271	1 267
Andel (%) av eleverna	34,6	34,5	36,1	36,2	37,7	37,8
Andel (%) av kvinnorna	19,1	16	14,7	17	20,3	17,8
Andel (%) av männen	36,9	37,4	39,4	39,5	41	42,0
Transport antal elever	1 764	1 759	1 674	1 704	1 579	1 590
Andel (%) av eleverna	48,3	49,5	48,1	48,3	46,8	47,4
Andel (%) av kvinnorna	68,8	70	71	71,2	69,6	72,6
Andel (%) av männen	45,3	46,2	44,4	44,4	42,4	42,1

Programmets spridning i landet

Tabell 29. Fordons- och transportprogrammets spridning i landet, år 1.

	Läsår 2011/12	Läsår 2012/13	Läsår 2013/14	Läsår 2014/15	Läsår 2015/16	Läsår 2016/17	Läsår 2017/18	Läsår 2018/19
Antal skolkommuner där programmet finns i år 1	154	148	144	147	146	145	143	143
Antal skolenheter som har programmet i år 1	-	198	193	201	198	203	200	204
varav offentlig huvudman	-	134	133	142	139	145	141	143
varav enskild huvudman	-	64	60	59	59	58	59	61

Elevflöden i programmet

Tabell 30. Andel (%) elever på fordons- och transportprogrammet som avbryter, byter från samt slutför programmet.

		Nyborjare 2011	Nyborjare 2012	Nyborjare 2013	Nyborjare 2014	Nyborjare 2015	Nyborjare 2016	Nyborjare 2017
Antal nyborjare		2 993	2 914	2 829	2 850	2 698	2 768	2 830
Efter ett år	Elever kvar på samma program	90,6	90,6	91,2	92	91,7	89,9	91,3
	Bytt till (annat) yrkesprogram	5,7	4,7	4,3	4,5	4,6	5,4	4,7
	Bytt till högskoleförberedande program	1,4	0,8	0,9	0,8	1,1	0,8	0,7
	Bytt till introduktionsprogram	0,6	1,4	1,7	0,9	0,6	1,2	1,1
	Ej registrerad i gymnasieskolan	1,7	2,5	1,8	1,8	2,1	2,7	2,1
Efter två år	Elever kvar på samma program	86,5	87,2	88,4	88,9	88,8	86,2	
	Bytt till (annat) yrkesprogram	6	5,3	5,3	5,1	5	5,9	
	Bytt till högskoleförberedande program	1,3	1,5	0,9	0,8	1,1	1,0	
	Bytt till introduktionsprogram	1	1,4	1,5	0,8	0,5	0,9	
	Ej registrerad i gymnasieskolan	5,2	4,6	4	4,4	4,6	6,0	
Efter tre år	Andel (%) med examen från samma program	60,5	64,7	64,4	68,1	69,6		

Tabell 31. Studieresultat och etablering på arbetsmarknaden för elever på fordons- och transportprogrammet.

		Examensår 2014	Examensår 2015	Examensår 2016	Examensår 2017	Examensår 2018
Studieresultat	Antal elever som har avslutat gymnasieskolan på programmet	2 970	2 958	2 880	3 008	2 873
	Andel (%) som har lämnat programmet med examen	80,5	84,5	83,9	85	87,4
	Andel (%) med grundläggande behörighet	9,8	8,8	9,1	9,2	9,6
Ett år efter avslutade gymnasiestudier	Andel (%) etablerade på arbetsmarknaden	54,5	61,3			
	Andel (%) studerande	4,4	3,2			

Tabell 32. Genomströmning för nybörjarelever på fordons- och transportprogrammet ht 2015, resultat efter tre års studier.

	Antal nybörjare ht 2015	Total andel (%) avgångselever	Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) som slutfört utbildningen inom samma program	Andel (%) kvar i gymnasieskolan hösten 2018
Nationella program totalt	85 674	82,5	76,1	6,4	79,8	8,0
Yrkesprogram totalt	25 432	78,7	72,0	6,7	76,7	8,6
Fordons- och transportprogrammet	2 698	77,2	70,6	6,6	76,1	9,2
Kvinnor	451	68,3	64,1	4,2	67,2	14,0
Män	2 247	78,9	71,9	7,1	77,8	8,2
Svensk bakgrund	2 376	78,9	73,1	5,9	77,9	8,9
Utländsk bakgrund	322	64,3	52,2	12,1	62,7	11,2
Offentlig huvudman	2 212	77,8	71,5	6,3	76,8	9,2
Enskild huvudman	486	74,1	66,3	7,8	72,8	9,1
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	734	77,9	74,5	3,4	76,6	10,5
– gymnasial	1 938	76,8	69,2	7,6	75,8	8,8

Tabell 33. Studieresultat för elever som har avslutat gymnasieskolan på fordons- och transportprogrammet vt 2018.

	Antal elever	Därav: Andel (%) med examen	Andel (%) med studiebevis (ej examen)	Andel (%) med utökat program	Andel (%) med grundläggande högskolebehörighet	Genomsnittlig betygspoäng
Nationella program totalt	81 536	90,4	9,6	30,6	73,0	14,3
Yrkesprogram totalt	25 968	88,4	11,6	39,9	34,3	13,2
Fordons- och transportprogrammet	2 873	87,4	12,6	29,9	9,6	12,7
Kvinnor	449	89,8	10,2	38,5	16,7	12,8
Män	2 424	87,0	13,0	28,3	8,3	12,7
Svensk bakgrund	2 440	89,0	11,0	27,6	9,5	12,9
Utländsk bakgrund	433	78,5	21,5	43,0	9,9	11,6
Offentlig huvudman	2 305	87,9	12,1	27,9	8,2	12,7
Enskild huvudman	568	85,4	14,6	38,2	15,5	12,7
Föräldrarnas högsta utbildningsnivå						
– eftergymnasial	769	92,8	7,2	35,5	15,3	13,2
– gymnasial	2 021	85,9	14,1	27,2	7,5	12,6

Kvinnor och män på programmet

Av eleverna på programmet är det 17 procent kvinnor. Andelen har ökat över tid. Kvinnorna på programmet väljer i störst utsträckning, 73 procent, att läsa inriktningen *transport*. Männerna på programmet läser i lika stor utsträckning, 42 procent, inriktningarna *transport* och *personbil*.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 64 procent av kvinnorna som tre år senare erhöll en examen och 72 procent av männen.

Kvinnor som slutförde sina studier på programmet 2018 med antingen examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng hade till 39 procent läst utökat program och till 17 procent läst in grundläggande behörighet. Bland männen var det 28 procent som läst utökat program och 8 procent som läst in grundläggande behörighet.

Det är vanligare att kvinnorna på programmet erhåller examen. De läser också i större utsträckning in grundläggande behörighet.

Enskild och offentlig huvudman

Programmet finns på 204 skolenheter i 143 skolkommuner. Det är 30 procent av skolenheterna som har enskild huvudman och 22 procent av eleverna läser hos dessa. Andelen elever som läser hos enskild huvudman har ökat medan andelen fristående skolenheter har minskat något sedan 2011.

Av de elever som påbörjade studier på programmet 2015 var det 66 procent av eleverna hos enskild huvudman som tre år senare erhöll en examen och 72 procent av eleverna hos offentlig huvudman.

För elever som har lämnat gymnasieskolan från programmet hos enskild huvudman 2018 med antingen examen eller studiebevis om 2 500 poäng är det 38 procent av eleverna som har läst utökat program och 16 procent som har läst in grundläggande behörighet. För elever som slutfört programmet hos offentlig huvudman är det 28 procent som har läst utökat program och 8 procent som har läst in grundläggande behörighet.

Det är en högre andel av eleverna hos enskild huvudman som erhåller examen, det är dessutom vanligare att dessa har läst in grundläggande behörighet.

Svensk eller utländsk bakgrund

Det är 17 procent av eleverna på programmet som har utländsk bakgrund. Andelen har ökat sedan 2011. Det är en större andel av eleverna med svensk bakgrund, 73 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever med utländsk bakgrund, 52 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 28 procent av eleverna med svensk bakgrund som hade läst utökat program och 10 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever med utländsk bakgrund var det 43 procent som hade läst utökat program och 10 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Föräldrar med gymnasial eller eftergymnasial utbildning

Det är 30 procent av eleverna på programmet vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning. Andelen har ökat sedan 2011 då den var 25 procent. Det är en större andel av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning, 75 procent, som lämnar gymnasieskolan med examen tre år efter påbörjade studier på programmet än elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning, 69 procent. För de elever som slutförde sin gymnasieutbildning på programmet 2018 med examen eller studiebevis om minst 2 500 poäng var det 36 procent av eleverna vars föräldrar har en eftergymnasial utbildning som hade läst utökat program och 15 procent som hade läst in grundläggande behörighet. För elever vars föräldrar som högst har en gymnasial utbildning var det 27 procent som hade läst utökat program och 8 procent som hade läst in grundläggande behörighet.

Kommentar om fordons- och transportprogrammet

Ett program med god geografisk spridning

Det är 11 016 elever som genomgår fordons- och transportprogrammet läsåret 2018/19. Andelen förstahandssökanden och andelen elever på fordons- och transportprogrammet har ökat läsåret 2018/19. Programmet är väl spritt över landets kommuner, och erbjuds till skillnad från flera andra program även i glesbefolkade kommuner i Norrlands inland. Inriktningen *transport* är den största med 1 590 elever i år 3 följd av inriktningen *personbil* med 1 267 elever i år 3. Fordons- och transportprogrammet har en lägre andel elever som uppnår gymnasieexamen jämfört med andra yrkesprogram, och det är det yrkesprogram som har den minsta andelen elever med grundläggande högskolebehörighet.

I möten med det nationella programrådet för fordons- och transportprogrammet förs återkommande diskussioner om kompetensförsörjningsbehoven nu och i framtiden inom fordons- och transportbranschen. Kompetensförsörjningsbehovet är mycket stort inom flertalet yrken inom fordons- och transportbranschen menar nationella programrådet.

Skolverket tar fram nya ämnen och kurser

Under 2018 har Skolverket arbetat med att ta fram förslag på nya ämnen och kurser inom inriktningarna *personbil* och *lastbil och mobila maskiner*. Arbetet kommer fortsätta under 2019 och de nya ämnesplanerna som myndigheten tar fram ska kunna tillämpas från och med hösten 2020. Det som ligger till grund för revideringen är myndighetens referensarbete med rektorer, lärare, referensskolor, branschorganisationer, nationella programrådet och företag under de senaste åren. Syftet med att ta fram nya ämnesplaner inom personbils-, lastbils- och maskinmekanikerområdet är bland annat att:

- Ta höjd för grundläggande utbildning inom nya teknikområden, till exempel mekatronik, hybridteknik och förarassistans- och körsäkerhetssystem, systemteknik och alternativ bränsleteknik, utvecklad avgasreningsteknik till förbränningsmotorer samt elhybrider och elfordon.
- Skapa större flexibilitet för skolhuvudmännen och elever genom att dels skapa mindre omfattande kurser inom ämnena och dels tydliggöra fler möjliga fördjupningar.

- Renodla ämnen och kurser för att skapa en ökad tydlighet och underlätta en mer branschanpassad och effektiv utbildning.
- Skapa mindre omfattande ämnen och dela upp kunskapsområden i mindre ämnen än det är idag. Myndigheten bedömer att mindre ämnen inom specifika avgränsade teknikområden kommer att underlätta för skolhuvudmännen att hitta behöriga lärare i framtiden.

Kunskaper om den nya tekniken efterfrågas av motorbranschens medlemsföretag och flertalet gymnasieskolor och kan anses ligga på en nivå som motsvara den svenska referensramen SeQF4-nivån. I arbetet för Skolverket diskutierades med nationella programrådet samt med experter från både skolor, företag, fordonstillverkare, branschorganisationer och andra myndigheter.

Fortsatt goda möjligheter till arbete

Bedömningar från Arbetsförmedlingen¹ visar att det fortsatt kommer att råda goda eller mycket goda möjligheter till anställning inom flertalet av fordons- och transportprogrammets yrkesutgångar. Bilden bekräftas dessutom av det nationella programrådet för fordons- och transportprogrammet, som menar att arbetsmarknaden för de elever som lämnar programmet är mycket god och kommer att förbli så de kommande åren.

I programrådet förs det diskuteras om vikten av kvalitet i utbildningen samt betydelsen av en bra samverkan mellan skola och arbetsliv. Flera branschorganisationer inom fordons- respektive transportbranschen gör egna insatser i arbetet med att stödja skolorna i kvalitetsarbetet och främja samverkan mellan skolan och arbetslivet lokalt och regionalt. Utbudet av kurser och relevanta yrkesutgångar inom programmet är återkommande i fokus och Skolverket för löpande diskussioner med nationella programrådet om vikten av att tydliggöra karriärvägar efter att eleverna har slutfört gymnasieskolan. Till exempel diskuteras olika relevanta yrkesutgångar och de krav som ställs inom respektive yrke men även utvecklingsbehov av eftergymnasiala utbildningar inom fordons- och transportområdet på yrkeshögskolenivå. Detta utvecklingsbehov bedömer myndigheten är centralt i den närmaste framtiden. Mycket på grund av den snabba teknikutvecklingen inom fordonsteknikområdet och därav det ökande behovet inom fordonsbranschen av kunskaper på en mer avancerad nivå än vad som ryms inom gymnasieskolan.

I myndighetens löpande dialoger med skolledare och lärare som bedriver programmet påtalas det att skolorna arbetar intensivt med att utveckla och stärka samverkan mellan skolan och arbetslivet. Bland annat är det mer regel än undantag att yrkeslärare på skolorna deltar, tillsammans med fordons- och transportföretagens anställda, i av branschen anordnade fortbildningar, samt att många företag generellt visar stort intresse av att samverka med den lokala skolan i stor utsträckning.

Många skolledare som bedriver programmet påtalas att man genomför stora insatser för att alla skolans yrkeslärare inom programmet ska bli behöriga. Många skolledare påtalas också att deras lärare och apl-handledare i stor utsträckning har genomgått Skolverkets handledarutbildning och

¹ Arbetsförmedlingen, Yrkeskompassen. www.arbetsformedlingen.se

apl-utvecklarutbildning med syftet att stärka samverkan mellan skola och arbetsliv. Det påpekas också att ett flertal skolor ständigt arbetar med att utveckla och underlätta för de elever som vill ska kunna tillgodogöra sig grundläggande behörighet under sin utbildning på ett tillfredsställande sätt. Dock menar många av skolorna att det endast är ett fåtal elever per klass som önskar tillgodogöra sig grundläggande behörighet inom programmet.

Skolverket gör en översyn av föreslagna programfördjupningspaket (yrkesutgångar) inom programmet

Skolverket har under hösten 2018 påbörjat en översyn av de föreslagna programfördjupningspaketen som visas på Skolverkets webb (yrkesutgångar) för alla yrkesprogram. Dessa yrkesutgångar tog myndigheten fram tillsammans med de olika branschernas representanter i samband med Gy 2011. Syftet med att myndigheten genomför en översyn är bland annat att uppdatera yrkesutgångarna till namn och innehåll så att de dels motsvarar efterfrågan på dagens arbetsmarknad och dels speglar en kompetensnivå som leder till anställningsbarhet efter genomgången gymnasieutbildning.

Inom fordons- och transportprogrammet presenteras idag totalt tio olika yrkesutgångar med olika poängomfattning. Skolverkets statistiska översyn av programfördjupningspaketen för fordons- och transportprogrammet visar att det är ett fåtal elever som läser alla de kurser som de föreslagna programfördjupningspaketen innehåller inom flertalet av de föreslagna yrkesutgångarna. Eleverna väljer i större eller mindre utsträckning, att läsa andra kurser inom programfördjupningen än vad som föreslås inom yrkesutgången. Detta skiljer sig dock mellan de olika inriktningarna inom programmet.